PETRA OBCHOD S CIRKEVNÝMI POTREBAMI A KNÍHKUPECTVO MÁ NA SKLADE:
PREŠOV, ul. SRR 1

Casoslov (cirk. slovanský)	75,–
Trebník	40,–
Pravoslávny katechizmus (český a rus.)	10,–
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,–
Dr. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	25,–
Fencik: **Liturgika** (rus.)	3,80
Prot. Aleš: **Liturgika** (česká)	3,–
Patriarcha Alexij: **Výbor z díla** (český)	10,–
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,–
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,–
Doc. Pružinský: **Patrológia I. a II. diel**	101,–
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (slov.)	10,–
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (rus.)	10,–
Cirkevné právo	37,–
Homiletika	10,–
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie a výtvarného umenia**	15,–
Dr. Kernaševič: **Pastorálka**	18,–
Dr. Kernaševič: **Všeobecný typikon**	16,–
Praktický trebnik	40,–
Teologický zborník I.	54,–
Teologický zborník II.	65,–
Základné bohoslovie	24,–
Obrázky „Pamiatka na sv. Prijímanie“	3,–
Nový zákon (cirk. slovanský)	50,–
Dr. Š. Balogh: **Úvod do filozofie**	10,–
Služebník (cirk. slovanský)	60,–

Budúce číslo vyjde 10. januára 1974

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. **Redakcia:** Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada **Vedúci a zodp.** redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. **Ferenc.** Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný **podnik,** Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje **PNS.** Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS – Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 – Povolené SÚTI 15/8 z 27. 12. 1972.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČNÍK XIX. – ORGÁN PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI – č. 12/1973

Detská príloha nášho Odkazu

Milé deti, v tomto predvianočnom čase ste určite veľmi dobré v očakávaní bohatých darčekov. Napomínať vás teda netreba, poďme preto hneď k veci. Keďže nás očakáva preplnený štedrovečerný stôl, rozpoviem vám niečo o pôste.

Predvianočný pôst trvá od sviatku sv. apoštola Filipa do sviatku Narodenia Pána. Pravoslávni kresťania sa postia preto, že Isus Christos sa sám postil. Teda najprv sa sám postil a až potom o tom hovoril druhým ľuďom. Často vidíme opak. Ľudia rozprávajú o niečom, čo sami nerobia, sú to ľudia menšej vážnosti. Pôst je výborná vec na to, aby sme aspoň na čas prestali myslieť, obrazne povedané, na plnú misku, a viacej sa sústredili na udalosť, ktorá je pred nami. To značí, plne sa sústredili. Poznáme to z praxe, že keď pred nami stojí významné rozhodnutie, niečím sa usilovne zaoberáme, na niečo myslíme celou svojou bytosťou, ani nám veru nechutí veľmi jesť. V predvianočnom pôste máme myslieť na to, že príde Vykupiteľ sveta. To je hádam dosť veľká príčina na sústredenie. Isus Christos zdôraznil potrebu postiť sa a modliť sa, pričom zdôraznil, že veľké a mimoriadne veci možno dosiahnuť jedine modlitbou a pôstom (Mat. 17, 21). V pravoslávnej cirkvi je pôstnym pokrmom najmä chlieb, múčne jedlá, zelenina a ovocie, čo i z lekárskeho hľadiska je správne. V čase pôstu sa treba zdržiavať zlých návykov, nenávisti, nepriateľstva, zábav, tanca a nekonajú sa sobáše. Ešte pokiaľ ide o jedlo: ryby sú od prvých dôb kresťanských považované za pôstne jedlo, ale v pravoslávnych monastieroch je dovolené jesť ryby len zriedka, len v niektorých významných dňoch.

Nezabudnite teda, že štedrovečerná večera vám bude oveľa lepšie chutiť, keď sami sebe pred ňou dokážeme, že si vieme odrieť niečo, čo máme radi. Posilníme si vôľu a vyhraníme povahu.

Veselé Vianoce vám praje vaša teta HELENA.

Vianočné a novoročné posolstvo

POSVÄTNEJ SYNODY PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKOSLOVENSKU

Dôstojní otcovia duchovní, sestry a bratia!

Nastávajúci sviatok Christovho narodenia nás nielen napĺňa radostnou nádejou, ale i pripomína veľkú pravdu kresťanského učenia, ako ju vyjadril apoštol národov sv. Pavel slovami: „Vpravde veľkým tajomstvom pobožnosti je On, ktorý sa zjavil v tele" (1 Tim. 3, 16).

Myšlienka o vtelení Syna Božieho sa ako červená niť vinie už celým Starým zákonom. Túto centrálnu udalosť v duchovnom živote veriacich ľudí zasľúbil sám Boh. Chcel pomôcť ľuďom z hriechu, do ktorého upadli vinou svojho sebectva a pýchy. Tento pád mal následky vo vzťahoch medziľudských, pretože namiesto lásky a pochopenia vznikalo nepriateľstvo, ohrozujúce vývoj ľudstva. Očakávanie rosy zhora, príchodu Mesiáša im dávalo silu na zápas so zlom a nespravodlivosťou vtedajšieho spoločenského poriadku. Proroci potom povzbudzovali svoj národ proroctvami o zostúpení Spasiteľa, ba niekdy i modlitebne sa obracali k Bohu, aby tak učinil. Prorok Izaiáš volá v zanietení: „Ó, keby si pretrhol nebesá a zostúpil!" (64, 1).

Keď potom ťažkosti ľudstva a jeho volanie k Bohu naplnili čas, stalo sa vtelenie skutkom. Syn Boží, ako vyznávame, „zostúpil z nebies, vtelil sa z Ducha svätého a Márie Panny a človekom sa stal". V týchto slovách symbolu viery je v kocke obsiahnutá základná pravda pravoslávneho kresťanstva o vtelení Pána. Je to

tajomstvo viery, o ktorom hovorí Spasiteľ: „Chválim Ťa, Otče, Pane neba a zeme, že si toto skryl pred múdrymi a rozumnými a zjavil nemluvňatám“ (Mt. 11, 25).

Avšak pravda o vtelení Syna Božieho je nielen vecou viero-učnou, ale i etickou. Má dopad na náš praktický i duchovný život. Pripomína nám predovšetkým, že Boh v svojej Prozreteľnosti napriek pádu človeka nestratil záujem o človeka a o celý svet. Chcel zoslaním svojho Syna pomôcť človeku, aby prekonal hriech a všetko, čo s ním súvisí, a dosiahol spásy za cenu veľkej obete vtelenej Lásky.

Sviatky vtelenia Pánovho nám pripomínajú povinnosť dbať o osobnú spásu, pretože pri nej sme spolupracovníkmi diela spásy.

Ak Boh nepohŕdol nami, je to napomenutie, aby sme ani my nepohŕdali svojimi spolublížnymi, i keby sa proti nám previnili. Ak Syn človeka prišiel pomôcť v duchovnom zápase veriacim, chce to po nás, aby sme boli i my nápomocní potrebným. Ak Syn Boží sa neštítil sveta a prišiel naňho, chce od nás, aby sme ani my nestrácali záujem o svet okolo nás. Tento záujem má byť nielen teoretický, ale činorodý. Je nám jasné, že jestvuje tesná vzájomná súvislosť a náväznosť medzi ľuďmi z toho istého miesta, krajiny, ale dnes i medzi národmi.

Vianočná radosť je súčasne veľkým záväzkom, aby sme svoje kresťansvo, svoju vieru a príslušnosť k ľudskému pokoleniu brali úplne vážne a spoluvytvárali podmienky pre blaho blížnych na tomto svete i pre ich večnú blaženosť.

Sestry a bratia! Je symbolické, že sviatky Narodenia Pána pripadajú na obdobie konca starého a začiatku nového občianskeho roku. Ak sa pozrieme duchovným zrakom na uplynulý rok, máme dva pocity. Je to pocit zármutku, že sú dosiaľ na svete ohniská vojnového nepokoja a utláčania, ako sme svedkami udalostí na Blízkom východe a nešťastnej krajine — Chile. Tieto skutočnosti nás zaväzujú k intenzívnej spolupráci na kresťanskom mierovom hnutí. Avšak máme i pocit radostného zadosťučinenia, že boli urobené významné kroky pre dobro ľudstva. Priblížila sa doba zabezpečenia európskej bezpečnosti a spolupráce. Významný svetový kongres mierových síl v Moskve bol svedectvom novej atmosféry medzi národmi, ktorá prinesie svoje plody.

A tak, bratia a sestry, vzdajme vďaku vtelenému Pánovi za Jeho milosť, ktorú poskytoval nám, našej cirkvi, vlasti a ľudstvu v uplynulom roku. A prosme Ho, aby touto milosťou upevňoval vzťahy

medzi národmi, aby sa dočkali splnenia Jeho zasľúbenia o nastolení pokoja na zemi.

Zdravíme Vás srdečne pri príležitosti tohtoročných Vianoc a Nového roku, prajeme Vám veľa životného blaha a sily pre plnenie zásad evanjelia solidárnej lásky a pokoja.

S arcipastierskym požehnaním

† DOROTEJ,
metropolita pražský
a celého Československa

† CYRIL,
biskup michalovský

† NIKOLAJ,
biskup prešovský

Narodenie Pána nášho Isusa Christa

Pán Boh veľakrát a rôznym spôsobom pripomínal otcom a prorokom svoj sľub, že pošle na zem Spasiteľa. Tento Boží sľub sa splnil, keď sa naplnil čas.

Presvätá Bohorodička Panna Mária, zasnúbená staručkému Jozefovi, žila v jeho dome v Nazarete. Deväť mesiacov po zvestovaní archanjela Gabriela odišla spolu s Jozefom na sčítanie ľudu do Betlehema. Tu, v jednej zo záhradných jaskýň, prišiel na svet zasľúbený Spasiteľ sveta. Bohorodička Ho uložila do jaslí. Bola to zázračná noc a pastieri, ktorí pásli svoje stáda neďaleko Betlehema, boli zrazu ožiarení nebeským svetlom. Anjel sa im zjavil a povedal: „Nebojte sa, veď zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu, lebo narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ, ktorý je Christos... nájdete nemluvniatko, obvinuté plienkami, ležať v jasliach“. Keď to anjel vyslovil, zjavilo sa množstvo anjelov nebeských, ktorí spievali a oslavovali Pána: „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle”. Keď všetko zmizlo, pastieri sa rozhodli odísť do Betlehema a pozrieť sa, čo sa

tam stalo. — Keď prišli do Betlehema, naozaj našli Dieťa ležiace v jasličkách, hlboko sa Mu poklonili a potom všetkým rozprávali, čo sa stalo. I pastieri vedeli, že národ očakáva Mesiáša, ale vedeli to i mudrci z Východu. Podľa hviezd sa usilovali spoznať čas Jeho narodenia. Pán im ukázal na nebi zvláštnu hviezdu. Išli za ňou a prišli do krajiny judskej.

Kráľ Herodes však počul, že sa títo mudrci vypytujú na novonarodeného Kráľa židovského a veľmi sa naľakal, že príde o trón, o ktorý sa bude uchádzať potomok Dávidov. Zvolal veľkňazov a knižníkov a pýtal sa ich, kde sa má Christos narodiť. Bolo mu povedané, že podľa Micheášovho proroctva sa má narodiť v Betleheme. Vtedy Herodes poslal mudrcov do Betlehema, aby Ho našli a oznámili mu, kde Dieťa je, aby sa i on, Herodes, mohol prísť novému Kráľovi poklonif. Mudrci, vedení hviezdou, došli do Betlehema, poklonili sa Kráľovi a darovali mu zlato, kadidlo a myrhu: zlato ako Kráľovi, kadidlo ako Bohu a myrhu ako človekovi. Mali potom vo sne videnie, aby sa nevracali k Herodovi a preto inou cestou odišli do svojej krajiny.

Keď sa to dozvedel Herodes, prikázal povraždiť všetky deti do veku dvoch rokov v Betleheme a v okolí. Ale Isus Christos sa zachránil pred smrťou. Jozef na príkaz anjela spolu s Máriou a Dieťaťom odcestovali do Egypta, kde žili až do smrti Herodovej. — Herodes vtedy dal zavraždiť do 14 000 nevinných detí. Tieto deti spomína sv. pravoslávna cirkev ako mučeníkov za Christa. Po smrti zúrivého Heroda sa mohol Jozef, Mária i Dieťa vrátiť do vlasti. Predsa sa však báli Herodovho syna Archelaja, preto sa usídlili v galilejskom meste Nazarete.

Tajomstvo Vtelenia Isusa Christa je pre naše rozumy nepochopiteľné a len vierou a veriacim srdcom sa mu možno priblížiť. Viera v spojenie Božstva s ľudstvom v osobe Spasiteľa nášho je základom našej budúcej spásy; s touto vierou sú nerozdielne späté všetky dogmy kresťanské. Z tejto viery máme čerpať silu a podrobiť jej svoj život.

† Cyril, biskup michalovský

Sv. Mikuláš

Každoročne 6. (19.) decembra naša sv. pravoslávna cirkev oslavuje pamiatku sv. Mikuláša.

Svätec sa narodil z bohatých rodičov Teofana a Nony v meste Patara v Malej Ázii na konci III. storočia. Nepoznáme rok jeho narodenia. Mikuláš bol jediným synom svojich rodičov, ktorí mu umožnili nadobudnúť vzácnu výchovu, pri ktorej pomáhal matkin brat biskup Mikuláš. **Od mladosti prejavoval Mikuláš veľké pochopenie pre všetkých trpiacich.** Mal na to dosť prostriedkov od svojich rodičov. Táto dobročinnosť, vyrastajúca z veriaceho a zbožného srdca, mala blahodarný vplyv na mladého Mikuláša najmä v čase jeho dospievania. Zbavil sa úplne príchylnosti k statkom pozemským a žil v neustálom vedomí prítomnosti Božej. Nemožno sa teda čudovať, že sa napokon stal mníchom. Po smrti svojich rodičov **rozdal všetko zdedené imanie chudobným a na dobročinné účely a vstúpil do monastiera „Nový Sion" pri Patare.** Neoddal sa však pridlho tichému rozjímaniu. V jeho duši sa začal čoraz silnejšie ozývať hlas, že sa nemá uzatvárať do monastierskych múrov, ale že má vyjsť medzi ľud a povznášať ho k životu podľa viery. Odišiel vtedy k svojmu strýkovi do Pataru a pomáhal mu vo vedení eparchie.

Keď sa uvoľnil arcibiskupský trón v meste Myre v provinci Lýkii, od ktorého mesta mu zostalo meno Mikuláš Myrlykijský, stal sa tam biskupom. **Bol milosrdný, múdry a neohrozený, stal sa ozajstným pastierom duší.** V dobách prenasledovania Diokleciánom a Maximiliánom, kedy niekoľko tisíc ľudí bolo v Nikodemii upálených, bol Mikuláš uväznený. **Prežité utrpenie ožiarilo jeho tvár, ktorá mala zvláštny pôvab.** Až Konštantín, ktorý dal kresťanstvu slobodu, prepustil ho z väzenia.

Keď bola cirkev slobodná, nastali v nej vieroučné spory. Kňaz Arius vystúpil s učením, že netreba veriť v božstvo Christovo. Vzdelaným pohanom najviac prekážala v prestúpení do kresťanstva viera v božstvo Christovo; nechceli sa zmieriť s tým, že by Ukrižovaný mohol byť Bohom. **A predsa viera v božstvo Christovo od počiatku bola základom kresťanstva.** Preto ozajstní kresťania sa postavili na odpor proti učeniu Ariovmu a popredným bojovníkom medzi nimi bol sv. Mikuláš.

Ako bol ochrancom čistej viery, tak bol i obrancom spravodlivosti medzi ľuďmi. Nerozmýšľal a chránil ľudí, ktorým sa krivdilo i proti samému cisárovi. Chodil medzi ľud ako pravý anjel a už svojím zovňajškom prinášal útechu a pomoc.

Zomrel v Myre 6. (19.) decembra r. 342 a tam bol aj pochovaný. Úcta k sv. Mikulášovi sa rozšírila po celom kresťanskom svete, **najmä pravoslávni Slovania uctievajú tohto svätca.** Je škoda, že u latinských kresťanov nevedeli úctu udržať na patričnej výške a že v predvečer sviatku sv. Mikuláša vidíme veci, od ktorých by sa súčasníci sv. Mikuláša odvrátili s odporom, **ako je napr. postava čerta a reťazou a metlou, ktorý sprevádza osoby preoblečené za sv. Mikuláša.**

Ostatky sv. Mikuláša však nezostali pokojne uložené v hrobe v Myre. **R. 1807 sa dohovorilo niekoľko talianskych kupcov z mesta Bari, že ukradnú telo svätcovo.** Vyčkali, až bude vhodný čas, keď v chráme, kde odpočíval sv. Mikuláš, boli len traja mnísi, poviazali ich, zaviazali im ústa, vylámali dlažbu, vybrali kosti svätcove, rozdelili ich medzi seba, aby zostali nenápadní, a zaniesli na loď, na ktorej odplávali do Bari v Taliansku, kde pre svätca bola postavená hrobka a nad ňou nádherný chrám.

Sv. Mikuláš si zaslúži, aby sme ho uctievali s prosbou o to, aby sa za nás prihovoril u všemohúceho Boha, ako nás na to nabáda tropar, ktorý zaznieva v chrámoch celej pravoslávnej cirkvi toho dňa: **„Pravilo viry i obraz krotosti, vozderžanija učiteľa, javi ťa stadu tvojemu, jaže veščej istina: seho radi sťažal jesi smirenijem vysokaja, niščetoju bohataja: Otče svjaščennonačaľniče Nikolaje, moli Christa Boha spastisja dušam našim“.**

Regionálna konferencia KMK v Bratislave

V Bratislave sa konala dňa 15. XI. 1973 regionálna konferencia KMK, na ktorej sa zúčastnila i delegácia predstaviteľov našej cirkvi.

Jeho Blaženstvo, metropolita pražský a celého Československa Dorotej, na tejto konferencii predniesol prejav, ktorý uvádzame v plnom znení. Povedal:

„Som presvedčený, že všetci súhlasíme s tým, že obdobie kladných a záporných svetových udalostí nás núti ako pracovníkov KMK, aby sme zo svojej činnosti urobili všetko možné pre prebudenie svedomia ostatných kresťanov, ktorí sú pasívnymi pozorovateľmi mierového hnutia, aby sa postavili do radov bojovníkov za mier. Všetci kresťania by mali odmietnuť pokrytectvo, ktoré ich zachvátilo. Sú medzi nimi snáď i tí, ktorí formálne stoja v radoch mierového hnutia. Títo nemajú právo volať „s nami Boh“. Hovorím to preto, že „Boh je láska“. Iba láska privoláva na kresťana Božiu milosť. Len naša láska k Bohu a k ľuďom je akoby sviežim vzduchom, ktorý vydychuje veriaca duša. Láska je živou vodou, bez ktorej duša kresťana postupne duchovne vyschýňa. Človek, ktorý stratil pravú lásku k blížnemu, stráca tiež živú vieru v Boha, vieru aktívnu, ktorá môže človeka spasiť.

Nie je možné sa ospravedlňovať pokrytectvom. Christovo učenie pozná celý svet. Pripomeňme si, že na úsvite kresťanstva hlásal božský Učiteľ o nebezpečenstve, ktoré vyplýva z pokrytectva: **„Tento ľud ctí ma rtami, ale jeho srdce je ďaleko odo mňa“** (Mat. 15, 8).

Vypočuli sme hlboké referáty, ktoré obsahovali medzinárodnú problematiku a naše úlohy, ktoré s ňou súvisia. S uspokojením sme vzali na vedomie výsledky úsilia politikov z povolania a jednotlivých organizácií a štátov na čele so Sovietskym zväzom v prospech zmiernenia medzinárodného napätia.

Presvedčujeme sa, že život nám diktuje aktivizáciu všetkých mierumilovných síl. Milosťou Božou sme povolaní slúžiť evanjeliu. Nie je to naša zásluha. **Svoju službu mieru preberáme ako drahocennú perlu z rúk Božích.** Kážeme evanjelium ľuďom, ktorí boli vykúpení drahocennou krvou nášho Spasiteľa. Ak kážeme evanjelium, musíme sa ním riadiť v živote. Evanjelium nás poučuje, že každý človek je naším blížnym. Nie je ničím, čo nám môže byť ľahostajné a čo jestvuje mimo nás. Sú to naši spolupútnici. Každý jednotlivý človek obdržal konkrétne Božie dary. Je nositeľom **„obrazu Božieho“.** V liturgickom texte pravoslávnej cirkvi sa hovorí: **„I keď nosím rany previnení, predsa som obrazom tvojej nevýslovnej slávy“.** Pri svojej nedokonalosti každý človek patrí Bohu. Nech žije podľa vôle Božej, alebo i keď sa s Bohom rozišiel, vždy sa môže na Boha obrátiť s kajúcnym srdcom. Múdry Pán ho vezme na milosť.

Človek však je členom ľudskej spoločnosti, v ktorej žije. **Spoločne so svojimi blížnymi vyvíja činnosť pre obecný prospech.** Užíva zákonite ovocie

práce svojich blížnych, u ktorých nachádza i oporu a pomoc. Preto sme i my povinní ľuďom pomáhať.

Vychádzajúc z týchto večne živých základov kresťanských princípov, nemôžeme ako kresťania zbavovať sa zodpovednosti za osud sveta.

„Vari my, kresťania, máme právo zabudnúť na to, že nám Christos zanechal prikázanie žiť v pokoji? Nazval Božími synmi tých, ktorí vytvárajú pokoj na zemi. Keby sme zanedbali tento Boží príkaz, lepšie povedané výzvu, prestali by sme chápať evanjelium" a „boli by sme iba formalistami" (ŽMP 1958 č. 11, str. 26).

Práve naša doba núti kresťanov, aby odpovedali na túto otázku: **Čo sme urobili na prospech všeobjímajúcej lásky v mene Toho, ktorý za naše vykúpenie prelial svoju krv na Golgotskom kríži?** Vari by sa kresťan mohol stať nástrojom alebo pomocníkom rastu a šírenia sa zla, nenávisti, z ktorej opäť a opäť narastajú čierne mračná strašnej vojnovej hrozby nad svetom.

Neuplynuli ani tri—štyri roky po ukončení druhej svetovej vojny, **keď vyvstala hrozba jadernej vojny, ktorá hrozí doteraz.** I kresťania sú len podľa mena kresťanmi. Vojna bola úžasným zlom v dejinách kresťanstva. Práve „vďaka" zhubnému pokrytectvu. Tak zvaní kresťanskí vládcovia, politickí profesionáli, ba i radoví kresťania bohužiaľ mlčali tvárou v tvár vojnovému zlu. **Hodili do bahna drahocennú perlu Christovu a chceli si ju prispôsobiť svojim sebeckým a prospechárskym cieľom.**

Nečudujme sa preto, že vo svätom Písme stojí: **„Svet leží v zle"** (1 Ján 5, 19). Sila zla sa postavila proti prikázaniu Nového zákona o láske k Bohu a k blížnemu. V tom je koreň tragédie, ktorú v priebehu stáročí prežíva tzv. kresťanská kultúra. **K tomu napomáha tiež rozdelenosť kresťanského sveta na časti, ktoré si často odporujú.**

Bohužiaľ, kresťania nevedeli alebo nechceli sa riadiť prostriedkami spásy. Preto sa neosvedčili tak, ako by mali v posledných svetových vojnách, keď zlo rozmnožilo pohoršenie a zmnohonásobilo antagonizmus národov. Vo svojej histórii neprekonalo kresťanstvo nahromadené prekážky pokoja a bratstva medzi ľuďmi a národmi. **Kresťanská mierová konferencia vedela hlboko analyzovať všetky tieto otázky, týkajúce sa medzinárodných vzťahov a otázok.** Nestačí, aby sme sa maximálne iba zoznamovali s výsledkami jej činnosti, **ale treba, aby sme ich zo slobodnej vôle a lásky k blížnemu podporovali a rozširovali.**

Slobodná vôľa spočíva v tom, že človek si môže zvoliť medzi dobrom a zlom, medzi láskou a nenávisťou, rovnako ako medzi mierom a vojnou. Akú cestu si zvolí ľudstvo? Kainovu, alebo Noemovu? **Kain je symbolom nenávisti a vraždy, vojny.** Noe je symbolom mieru.

Myslím, aby sme odišli do svojich domovov a na vinicu Pána s pevným rozhodnutím oveľa aktívnejšie sa zúčastňovať na mierovej práci **a podporovať hmotne i morálne prácu nášho mierového hnutia,** ktoré — vďaka Bohu, pred rokmi započalo svoju prácu v Československu."

Pohľad na Betlehem z betlehemských pastvísk.

Betlehem — miesto narodenia Isusa Christa

Aj tí najmenší vedia, že Vykupiteľ sveta Isus Christos sa narodil v Betleheme. Slovo Betlehem značí „dom chleba". Ľudia už dávno predtým vedeli, že sa má narodiť v Betleheme, lebo to predpovedali proroci. Ale hoci to mnohí vedeli, nepripravili sa na to a keď sa skutočne v Betleheme narodil, namiesto aby Ho privítali, nemali pre Neho miesto v dome po celom Betleheme. Narodil sa v stajni.

Betlehem, „dom chleba" sa pre Vykupiteľa nestal pravým domom chleba. Svoji neprijali svojho, ale prijali ho jednoduchí pastieri, jaskyňka a tmavá noc. Pastieri najmenej čítali prorokov a najmenej vedeli o Jeho príchode.

Dnes, keď oslavujeme narodeného Christa, má byť každý z nás pravým domom chleba, ktorý prijme s úctou Dieťa. V čistom srdci, ktoré prijme v Jeho mene i toho najmenšieho, ako Jeho samého. Lebo Vykupiteľ neprišiel na tento svet len sa narodiť, žil v podobe človeka, zomrel za nás a potom nás súdil, nie preto, aby sme Ho oslavovali, ale aby prebýval stále v našich srdciach, aby ich premenil na aktívnu lásku. „Kto mňa miluje aj Otec môj ho bude milovať a k nemu prídeme a príbytok u neho učiníme" **(Ján 14, 23).**

Pozvime Ho do nášho príbytku tak, aby mohol vojsť ako do domu Šimonovho. Prichádza k nám a klope na naše srdcia. Keď Adam v raji zhrešil a ukrýval sa, Boh na neho klopal, aby mu sľúbil Vykupiteľa, nie aby ho

potrestal. Ale i teraz sa mnohí ukrývajú, myslia si, že ich Boh nevidí, preto zotrvávajú v hriechu. Mnohé dvere zostávajú zatvorené tak, ako v Betleheme a nie je v tých domoch miesta pre Vykupiteľa, snáď i preto, že prichádza ponížený, skromný a pokorný. Ľudia sú zvyknutí skôr prijímať farizejov. Také je niekedy nemilosrdné ľudské srdce, keď v ňom vládne zlý duch. Nebojme sa však tejto prekážky, lebo keď pozveme Spasiteľa do nášho príbytku a pripravíme sa na tú udalosť celým svojím životom, On určite príde a my sa budeme usilovať, aby v nás prebýval neustále.

Štefan Horkaj, duchovný

„HOSPODI ISUSE CHRISTE, BOŽE NÁŠ... I PODAŽD MIR I TIŠINU, ĽUBOV ŽE I UTVERŽDENIJE I SKOROJE PRIMIRENIJE ĽUDEM TVOJIM..."

Z príležitosti Svetového kongresu mierových síl v Moskve v katedrálnom chráme v Michalovciach po nedeľných bohoslužbách dňa 28. októbra sme venovali pozornosť tejto svetovej akcii, ktorá sa týka každého človeka bez rozdielu. Predstavený katedrálneho chrámu Š. Horkaj povedal kázeň, v ktorej sa hovorilo o tomto Svetovom kongrese, o jeho význame, prebiehu, o nutnosti a vážnosti tohto boja pre bezpečnosť každého človeka.

V kázni povedal: **„Starí ľudia, života skúsení hovorievali dávno a aj teraz tak hovoria, že keby človek mal všetko a nemal by zdravie, bol by chudobným človekom, ale dnešná moderná doba svojimi udalosťami vo svete pripomína, že keby sme všetko mali, aj zdravie, ale nebol by zabezpečený mier a pokoj vo svete, boli by sme tými najbiednejšími ľuďmi. Veď keď je vojna, čo pomôže bohatstvo a zdravie. Vojna všetko to ničí.**

Svet to chápe, väčšina ľudstva to pochopila, dobrí a statoční ľudia, preto sa schádzajú, aby našli spôsob ako zabezpečiť mier a pokoj a odvrátiť všetko zlo, čo narušuje šťastný život človeka. To je aj hlavným cieľom Svetového kongresu mierových síl v Moskve..."

Veriaci so záujmom vypočuli svojho duchovného a potom spoločne sa pomodlili k Všemohúcemu Bohu, aby požehnal túto šľachetnú prácu mierových pracovníkov a bojovníkov, a aby požehnal celý svet mierom a pokojom, aby si ľudia porozumeli a zastavilo sa krviprelievanie.

V závere vyzval duchovný veriacich, aby so záujmom sledovali túto svetovú akciu a jej podobné a aj svojou prácou aby sa pričinili, aby mier a pokoj zavládol na celom svete, aby boj za mier a pokoj považovali nielen za ľudskosť, ale našu kresťanskú povinnosť.

Dojemne zapadli do tohto príhovoru modlitby, ktoré sa začali slovami: **„Spasi Bože ľudi tvoja i blahoslovi dostojanie tvoje, positi mir svoj milostiju i ščedrotami..."**

Š. Byštanský

Piate Božie prikázanie

ÚCTA DETÍ K RODIČOM

(Pokračovanie.)

Jakub počúvol svojho otca a svoju matku a išiel do Padan-arama (Gen. 28, 7); Jefteho dcéra počúvla otca, keď musel splniť prísahu danú Hospodinovi a odišla od neho a zasvätila svoj život Bohu v panenstve (Sud. 11, 36).

Keď však rodičia žiadajú od detí niečo, čo sa prieči prikázaniam Božím, vtedy ich deti poslúchnuť nesmú. Keby sa im v takomto prípade podrobili, ťažko by spolu s rodičmi zhrešili, lebo: „Musíme viac poslúchať Boha ako ľudí" **(Skut. 5, 29). Ísus Christos povedal:** „Ten kto miluje otca alebo matku väčšmi ako mňa, nie je ma hoden" **(Mat. 10, 37).**

Úcta k rodičom je teda jednou z hlavných povinností; neúcta k nim patrí k najťažším hriechom. Deti, ktoré nectia svojich rodičov, budú potupené už tu na zemi. Strácajú úctu v spoločnosti a zvyčajne sa im v živote zle vodí, zomierajú biednou smrťou. Absolón, ktorý sa vzbúril proti svojmu otcovi Dávidovi a bojoval proti nemu, pri úteku po porážke sa svojimi dlhými vlasmi zachytil o konár stromu a bol kopijami prebodaný (2. Kráľ. 18).

Rodičov nectí ten, kto je voči nim neslušný, hrubý, kto ich ohovára a kto sa za nich hanbí. **Kto čím hreší, tým býva i potrestaný. Chám sa posmieval svojmu obnaženému otcovi (Gen. 9, 22) a z jeho potomkov vznikli najskazenejšie národy, ktoré na rozkaz Boží boli v Kanaanu vyhubené.**

Synovia Jakubovi, ktorí predali svojho brata Jozefa, zarmútili tým svojho otca (Gen. 37). V Starom zákone vidíme veľa príkladov porušenia piateho prikázania. Za previnenie sa proti tomuto prikázaniu sa trestalo kameňovaním. Podľa slov Mojžišových je „zloročený, kto by bil svojho otca alebo matku svoju istotne zomrie. I ten, kto by zlorečil svojmu otcovi alebo matke svojej, istotne zomrie" **(Exod. 21, 15, 17).**

Za urážku otca alebo matky sa vinníkovi ukladal trest smrti. „Keby mal niekto nezdarného syna, spurného a nepoddajného, ktorý by nepočúval hlasu svojho otca a hlasu svojej matky a hoci by ho trestali, predsa by ich nepočúval, vtedy ho chytí jeho otec a jeho mať a vyvedú ho von ku starším jeho mesta a k bráne jeho mesta a povedia starším jeho mesta: tento náš syn je spurný a nepoddajný, nepočúva náš hlas, je žráč a pijan. Vtedy ho ukameňujú všetci mužovia jeho mesta a zomrie. A odpraceš také zlo zo svojho stredu a počuje to celý Izrael a bude sa báť" **(Deut. 21, 18–21).**

Sv. Ján Zlatoústy takto vysvetľuje uvedené slová: „Zákonodarca nás tu

poučuje, že kto uráža rodičov, neuráža len ich, ale aj všetkých ľudí. Preto povoláva všetkých, aby sa zúčastnili na potrestaní, ako keby sa urážka vzťahovala na všetkých a pozýva všetok ľud a celé mesto, aby aj tí, ktorí nemajú nič spoločného s urazenými, boli rozhorčení na toho, ktorý urazil svojich rodičov. Takáto urážka sa dotýka celej prírody a takýto človek je ako spoločná bolesť, ktorú treba odstrániť nielen z mesta, ale i zo sveta. Je totiž nepriateľom všetkých, nepriateľom Boha i prírody, nepriateľom zákonov a celého života. Preto Boh prikazuje všetkým, aby sa zúčastnili na potrestaní nehodného syna i na očiste celého národa" **(Rozhovor na knihu Genezis, 4).**

Mojžišov zákon bol prísny. Kresťanské učenie nedovoľuje trest ukameňovaním za urážku rodičov, ale uvádzam uvedený citát len pre ilustráciu toho, akým ťažkým hriechom je urážka rodičov. Trest smrti je veľmi krutý pre naše chápanie. Veď kresťanská láska káže všetko odpúšťať. **Treba sa však vžiť do starovekých pomerov. Tam nebolo lásky, vládlo tam prikázanie** „oko za oko, zub za zub". **Previnenie bolo trestané pomstou. Krvná pomsta sa považovala za morálnu v celom vtedajšom svete. Izraelský národ, ktorý žil obkolesený pohanmi, sa nevedel úplne zbaviť pohanských zvykov. Nezabiť za previnenie — to sa priečilo verejnej mienke, preto Mojžiš dovolil aj takéto tresty, ako je trest smrti.**

Za mier

VEC KAŽDÉHO ČLOVEKA

O výsledkoch Svetového kongresu mierových síl v Moskve a jeho význame pre mierovú prácu kresťanských cirkví **u nás rokovali 15. novembra 1973 v Bratislave predstavitelia a delegáti členských cirkví Kresťanskej mierovej konferencie v ČSSR na mimoriadnom regionálnom zhromaždení.** Zhromaždenie otvoril a viedol **pravoslávny metropolita pražský a celého Československa Dorotej.** Na zhromaždení prehovoril patriarcha Čs. husitskej cirkvi dr. Miroslav Novák, generálny biskup Slovenskej evanjelickej cirkvi prof. dr. Ján Michalko, obaja priami účastníci kongresu. **Prof. dr. Michalko venoval pozornosť aj stretnutiu zástupcov kresťanských cirkví a náboženstiev, ktoré sa uskutočnilo na pozvanie pravoslávneho patriarchu moskovského a celej Rusi Pimena v Zagorsku pri Moskve.** Zhromaždenie vyslovilo plnú podporu mierovému kongresu.

Účastníci zhromaždenia prijali výzvu **„Slovo veriacim"**, v ktorej zdôrazňujú, že vec mieru je vecou každého človeka, preto nikto nesmie stáť stranou v zápase o jeho konečné víťazstvo, ale statočnou a tvorivou prácou sa zúčastňovať na jeho upevňovaní. **Túto výzvu poslali aj predsedovi ÚV NF ČSSR dr. Gustávovi Husákovi.**

Bratská návšteva

(Pokračovanie.)

S pohostinnou budovou predstaveného mníchov lávry v Zagorsku sme sa rozlúčili v stredu ráno pri spoločných raňajkách. **Nasledoval odchod do mesta Jaroslavľ, sídla eparchie vladyku metropolitu Ioana,** nášho milého hostiteľa a stáleho sprievodcu. Cesta dlhá asi 250 km smerom na severovýchod od Moskvy, nám v pohodlných čajkách rýchlo ubiehala. Krajina rovná ani stôl, s lesami. So závisťou sme sledovali mnohých hubárov, ktorí sa vracali z lesa s plnými košíkmi, kým u nás doma tohto roku sme úrodu nemali.

Mesto Jaroslavľ, ktoré leží na sútoku rieky Kotoroslji a mohutnej Volhy, je mestom s dávnou a bohatou históriou, ktorá siaha až do počiatku 11. storočia. Vtedy bolo spolu s neďalekým Rostovom Veľkým centrom významného kniežactva, ktoré založil známy knieža **Jaroslav Múdry okolo r. 1000.** Mesto sa stalo prvým volžským prístavom, a to znamenalo jeho všestranný rozkvet. Bolo tam vybudovaných veľa chrámov, z ktorých sú dodnes **najznámejšími pamätníkmi chrám Premenenia Pána a chrám proroka Eliáša.** Dnes je to mesto s mnohými priemyselnými závodmi a továrňami.

Náš príchod do Jaroslavľa očakávali hneď na kraji mesta farníci chrámu Sňatia Spasiteľa z kríža. Jeho predstavený, **o. prot. Georgij Klužikov, sekretár jaroslavskej eparchie, privítal nášho vladyku metropolitu i jeho sprievodcu, metropolitu Ioana.** Ten nás potom predstavil veriacim. A opäť sme videli na tvárach všetkých prítomných tú úprimnú radosť a zbožnosť, s akými sme sa stretli už v Zagorsku. Ľudia hlasno ďakovali za pozdravy od našich pravoslávnych, ktoré im tlmočil metropolita Dorotej v svojom krátkom, výstižnom prejave. Nemohli sme sa, bohužiaľ, v tomto milom prostredí zdržať dlhšie, pretože už bolo odpoludnie a nás ešte čakal do večera program. Po obede v hoteli Jaroslavľ, kde sme boli dva dni ubytovaní, **nás pozval Vysokopreosvietený vladyka Ioan na krátku prehliadku mesta a najmä nábrežia šírej Volhy,** matky všetkých ruských riek. Dlho sme sa nemohli nasýtiť pohľadu na jej vlny, veľké riečne lode a čajky nad hladinou. V mysliach nám znela tak známa melódia ospevujúca Volhu — rodnú matku a jej statočného syna Stenku Razina.

Z nábrežia Volhy sme odišli za mesto, kde na pokraji lesa, v osade Bakarevo má svoju chatu vladyka Ioan. Trávi tam v drevenom zrube, asketicky zariadenom, chvíle svojho kľudu a odpočinku. Tam sa nám pochválil svojimi vynikajúcimi akvarelmi a svojou záľubou v geológii, astronómii a zemepise. Záujmy vladyku metropolitu sú naozaj pestré a obsiahle. Vari i vďaka nim si udržiava v svojich 63 rokoch stále mladícku sviežosť, jadrný, nefalšovaný smiech a čulosť telesnú i vtipnú pohotovosť duševnú v každej situácii. Denne sme tieto vladykove vlastnosti obdivovali.

Pred večerom sme navštívili katedrálny chrám a slúžili večiereň. V preplnenom chráme nás privítal jeho predstavený o. mitr. prot. Boris a Vysokopreosvietený metropolita Ioan nás opäť všetkých predstavil svojim veriacim. Ich prejavy priateľstva k nám a k celej našej vlasti boli dojímavo úprimné.

Večera v eparchiálnej rezidencii mala oficiálny ráz. Napriek tomu však bolo toto prostredie veľmi srdečné. Po prípitkoch a vzájomných blahoželaniach **bol Jeho Blaž. vladyka Dorotej obdarovaný vzácnou ikonou Spasiteľa a všetci členovia delegácie spomienkovou knihou s ilustráciami historického mesta Jaroslavlje.**

Hotel toho istého mena nám poskytoval do štvrtkového rána kľudný odpočinok.

Nasledujúci deň **bol určený návšteve blízkeho mesta Rostova Jaroslavského (Veľkého).** V strede nášho záujmu sa tu stal **„Rostovský Kremeľ“,** — monastier—pamätník dávnej slávy historického mesta zo 17. storočia. Jeho vznik súvisí s menom metropolitu Jonáša Sysojeviča, človeka vysoko kultúrneho a znalca umenia. Keď prišiel do Rostova z Moskvy, kde bol zástupcom patriarchu, začal stavať s nezvyčajným umeleckým vkusom **okolo slávneho Uspenského chrámu, chrámy ďalšie: katedrálu Vzkriesenia, chrámy sv. Jána Bohoslova, Gregora Bohoslova a Spasiteľa.** Tento stred bol obklolesený silnými múrmi a pevnostnými vežami a chodbami a „Kremeľ“ bol v základe hotový. Neskôr boli pribudované ďalšie obytné budovy (archijerejský dom) a vznikol masív dodnes zachovalý. Okrem chrámov a pevnostných veží si zaslúži zvláštneho **povšimnutia ešte rozliahla zvonica s 13 zvonmi, z ktorých najväčší váži 32 ton!** Gramoplatňu so záznamom hlasu týchto zvonov dostali na pamiatku všetci členovia delegácie. Dnes je celá stavba s bohatým interiérom vzácnou umeleckou pamiatkou, o ktorej nám s oprávnenou pýchou podala odborný výklad výborná sprievodkyňa.

(Pokračovanie.)

Vladyka Rade Petar II. P. Niegoš (1813—1851) — predstaviteľ činorodosti pravoslávia

(Pokračovanie.)

Coskoro po tomto stretnutí vyšla v Štúrovom Orle tatranskom Pieseň od Petra Petroviča, vladára černohorského, ktorá patrí medzi najkrajšie Njegošove básne. Je preplnená hlbokými nábožensko-filozofickými úvahami, z ktorých i dnes najviac uchvacuje úvaha, v ktorej autor zobrazuje sám seba ako slávika tešiaceho sa zo životodarnej, posvácujúcej pohody v súlade s celým vesmírom:

Ako slávik z mladej chvojky prenikavým hlasom svojím,
keň ranňajšiu hymnu spieva nad potokom milotokým,
v ktorom seba vidí ako na tenkom mládniku sedí,

ako dráži, ako učí, zabáva seba samého
a živého do zrkadla ihrajúc sa nakukáva,
svoj hlas čuje i dozíva a so všetkým je spokojný.
Nie je toto výstup dáky mesačníctva abo mamu,
no svätá je liturgia v tom kostole svetosveta!

Priam nevyčerpateľnou studnicou účinnými básnickými obrazmi vyjadrených skvelých myšlienok je nesmrteľná Njegošova dramatická báseň Horský veniec, ktorá sa stala majetkom celého národa, lebo zobrazuje rozhodné chvíle dejín Čiernej Hory v 18. storočí, keď autorov prastrýko, bohatiersky mních a neskorší vladyka Danilo Petrović z rodu Njegošovcov rozdmýchal v srdciach svojho ľudu cez storočia dutnajúcu túžbu po slobode do mohutného plameňa, ktorý zachvátil všetky kmene a rody a spojil ich do boja s odvekým nepriateľom, v ktorom mohol černohorský ľud oprávnene zvolať so žalmistom k svojmu Vysloboditeľovi: „...dal si mi svoj spásonosný štít a pravica tvoja bola mi podporou a blahosklonnosť tvoja spravila ma mohutným“ (Ž 17, 36). Ich tlmočníkmi sú vladyka Danilo, slepý starec igumen-predstavený monastiera Stefan ako skúsený pútnik celým pravoslávnym svetom a serdar — okresný náčelník Vukota. V tejto úprimnej spovedi vlastného autorovho srdca, ktorej dej sa odohráva na pozadí úchvatnej scenérie čarokrásnej černohorskej prírody a je popretkávaný kolami — epickými básňami, v ktorých ako vo filme prebiehajú spomienky na dejiny Čiernej Hory od 14. storočia, má po všetky veky platnú hodnotu ústami igumena Stefana vyslovená ústredná myšlienka celej skladby o ovocí sebažertvy a bezvýhradnej služby záujmom ľudu:

Trudný veniec má však sladké plody!
Veď bez smrti nie je zmŕtvychvstanie:
už vás vidím pod nádhernou rúškou,
národnosť a česť jak vzkriesili sa,
ako oltár k východu zas hľadí,
jak sa pred ním kadidla dym dvíha.
Keď mrieť treba, slávne zomierajte!
Ranená česť v chrabrých prsiach páli,
bez pomsty sa rana nezahojí.
Od pohanov oltár poškvrnený
dobyje vám zľutovanie nebies!

Stále časovú myšlienku vernosti pravosláviu, z ktorého hlbín zbožnosti a ním v sviežosti zachovaných starokresťanských hodnôt sa dnes učí celý kresťanský svet, a vytrvalosti v boji za slobodu ľudu rozpriada miestami až otrasným tónom záverečných veršov na utierni v pôste spievaného 137 (136) žalmu Pri riekach babylonských sedar Vukota:

a kto zradí toho, ktorý začal,
nech mu všetko skamenie v tej chvíli,
všemohúci Boh a jeho sila
semenu nech skamenieť dá v poliach,
deti v ženách nech mu v kameň zmení!
Chlieb a víno nech nenosí v obeť,
nech sa dá na inú psovskú vieru!

Miernejšími slovami ju obmeňuje vladyka Danilo vo výstižných veršoch svojho vnútorného monológu:

Rúhať sa však našej svätej cirkvi,
vyrastajúc v nej od útleho detstva,
hruď mi drása ako plameň pekla.
Nepatrí suk na ratolesť živú;
čo na drahom kríži s polmesiacom,
a čo s beľmom na zornici slnka?
Viera pravá, sirota ty žiaľna!

Organickú súvislosť vernosti praotcovskej viery s vrelou láskou k vlasti vyjadruje vrúcna a k celému tvorstvu plná nehy modlitba za vlasť vladyku Danila:

Bože dobrý, ktorý všetko riadiš,
ktorý sedíš na nebeskom tráne,
zažihajúc všemohúcim zrakom
všetky žiarne svety vo vesmíre!
Ty, čos' rozsial mraky zrniek prachu
zo všetkých strán pod nebeským trónom,
označils' ich ako svoje svety,
každý prášok oživil si dychom
a semeno rozumné doň zasial;
Ty, čo trímaš knihu Stvoriteľa,
do ktorej je dané písmo sudby
všetkých svetov i rozumných tvorov;
Ty, rozhodnúc sa milostivo
vdýchnuť život všetkým údom tela
mraveneča i hrdého leva,
zjasni nebo ponad Čiernu Horu,
zažeň od nej blýskanie a hromy
i zlé mraky, ťažké krupobitím!

Popri vážnych, často až tragických scénach Njegošovej básnickej skladby sú však v nej i verše plné zdravého humoru a chlapsky opravdivého nefalšovaného citu, koreniaceho v radostnom vedomí, „že ani smrť... nebude nás môcť odlúčiť od lásky Božej, ktorá je v Christu Isusovi, Pánovi našom" (Rim 8, 38–39), ako to môžeme vidieť najmä v dojímavom vianočnom rozhovore synovskou láskou ľnúceho vladyku Danila k staručkému igumenovi Stefanovi, ktorý ho zakončuje slovami: „Veď je plač len pieseň so slzami!"

Častokrát piesňou so slzami, nad ktorou však zvíťazil jasavý hymnus svetlého Vzkriesenia, bol i krátky požehnaný život vladyku Rada Petara II. N. Njegoša, ktorého predčasná smrť r. 1851 v mladom veku tridsiatich ôsmich rokov spôsobila hlboký zármutok nielen v širokých vrstvách jeho ním k dôstojnosti dietok Božích pozdvihnutého ľudu, ale aj medzi jeho vďačnými slovenskými a českými čitateľmi, ktorým svojím životom a dielom dokázal pravdivosť slov Evanjelia sv. Jána Bohoslovca, miláčka Pána: „Veru, veru, vravím vám, ak pšeničné zrno, čo padlo do zeme, neumrie, zostane samo, ale ak umrie, prinesie veľkú úrodu. Kto miluje svoj život, stratí ho; kto však na tomto svete nenávidí svoj život, zachová si ho pre večný život. Ak mi niekto chce slúžiť, nech ma nasleduje; a kde budem ja, tam bude aj môj služobník! Ak mi niekto slúži, uctí ho (sám) Otec" (Jn 12, 24–27).

Jeho ťažkou tuberkulózou jasu života zbavené telo uložili černohorskí junáci do hrobky ním postaveného kostolíčka sv. Petra Cetynského na pamätnom, celému šíremu kraju vládnúcom vrchu Lovčene, aby sa jeho mauzoleum stalo symbolom slobody jeho ľudu po všetky veky.

Dr. Vl. Buchta

Ľudoví vlastenci druhej polovice XIX. storočia

Okrem vlastencov, ktorých sme spomínali v minulých článkoch, patrí sa spomenúť i takých významných činiteľov, ktorí zasvätili svoje životy záujmom vlastného ujarmeného národa, ako bol Anatolij Feodorovič Kralický.

Kralický sa narodil v Čabinách r. 1835 a od detstva sa venoval službe cirkevnej. Po vysvätení sa stal mníchom a spočiatku pracoval ako profesor teológie. Potom ho biskup Gaganec za jeho čistý život poslal do kláštora, kde bol príkladom pre všetkých v asketickom živote. Čoskoro sa stal igumenom monastiera. Politický život ho nezaujímal, venoval sa literárnej tvorbe. Jeho literárni súčasníci – kritici vysoko oceňovali jeho diela. Hľa, jeden hlas: „Ak by sme mali viac Kralických, uhorsko-ruská literatúra by nebola tam, kde je", napísal karpatoruský kritik[1]) (str. 197–198). Kralický písal na rôzne témy a uverejňoval články v karpatoruských vydaniach v ruštine. Nevyhol sa však ostrej kritike v maďarských novinách. Jedny tieto noviny články Kralického charakterizovali takto: „Citom a smerom tieto (články) dýchajú po moskovsky a sú rozkoľnícke" (str. 199). Iné noviny ho dokonca obviňovali zo zrady Rakúska. To boli podmienky, za ktorých mal pracovať pre záujmy svojho ľudu tento buditeľ. Spomenieme si i na druhého literáta XIX. storočia, Alexandra Andrejeviča Mitraka, Kralického súčasníka. Pochádzal z rodiny kňaza z dediny Ploskoje (Zakarpatsko), kde sa narodil r. 1837. Ako syn kňaza bol materiálne zabezpečený a dvere učilíšť boli pred ním otvorené. Získal patričné na tú dobu vzdelanie. Mal nadanie, ale bol to človek skromný. Venoval sa literatúre. Mnohé jeho články však cenzúra zadržiavala; boli „priveľmi" vlastenecké. Pri všetkej svojej skromnosti však Mitrak obvinil v tlači cenzorov, ktorí nenávidia všetko, čo má slovanského ducha a ducha pravoslávia. Jeho apologetické slovo na vlastnú obranu bolo tak silné, že ako blesk osvetlilo nepriateľské plány šovinistov proti nášmu národu. „A čo som napísal?... písal som jednoducho, nie v zle som mudroval... o tom, ako som prišiel k národnému uvedomeniu a ako som si zamiloval vlastnú národnosť... dá Boh... a bude koniec všetkému utrpeniu"[2]).

V jeho básňach nachádzame i takéto výroky: „Náš národ ruský, hoci je chudobný a úbohý, nosí na čele pečať otroctva..."

Mitrakovi najviac prekážali v činnosti nielen maďarskí šovinisti, ale i uniatský biskup mukačevský St. Pankovič, vinou ktorého mnohé práce o. Mitraka, ako Rusko-maďarský slovník a iné neuzreli svetlo sveta len preto, že biskup Pankovič mal protiruské nálady. Čo sa Mitrakovi podarilo vydať, znemožňovalo rozpredať ministerstvo propagandy, ako píše E. Nedzeľský[1]) – finančnou politikou (str. 207–208).

Medzi plodnými literátmi a činiteľmi nášho národa treba spomenúť Ivana Ant. Silvaja (píšuceho pod pseudonymom Uriil Meteor), narodeného v rodine kňaza r. 1838 v Suskove (Zakarpatsko), alebo Júlia Iv. Stavrovského-Popradova, taktiež kňazského syna, nar. r. 1850 v Sulíne. Vtedy niektorí nadaní ľudia z našej inteligencie vstúpili do služieb vládnúcej triedy, čím sa oslabili pozície národné. Práve proti takýmto vystupovali vlastenci. Nielen osobným stykom so zradcami, ale i v tlači na nich poukazovali. „Povinnosťou študenta, mladého inteligenta, je milovať svoj národ a pracovať pre jeho blaho". „Poďme bratia a sestry, k takej svätej veci, k ochrane a záchrane národnosti. Aké radostné bude pre nás obdobie, až inteligencia nášho národa sa medzi sebou zmieri a začne pracovať na národnej veci..." Takto písal J. Stavrovský tým, ktorí vedomky alebo nevedomky škodili svojmu národu. Vyslovil svoje slovo lásky, ale i horkej pravdy. Už ako študent sa Stavrovský zaoberal otázkou národného oslobodenia svojho ľudu, čo sa odzrkadlilo i v jeho poéme, kde sa hovorí: „Vstaňme všetci synovia národa: vstaň učený, vstaň básnik!" Alebo: „Zobuď sa! Oži! Ospanlivý ruský národ! Vystri k práci obe ruky". Tieto silné slová mali veľký vplyv i na tých, ktorí pre národ nepracovali, ale pod ich vplyvom pracovať začali[1]) (str. 220–225).

Konečné odhalenie zradcov národa od Stavrovského malo veľký vplyv i na mládež, medzi ktorou bol študent E. Fencik, ktorý začal literárne pracovať, a Ján F. Kizak, inšpektor cirkevných škôl, ktorý priniesol veľa národnej osvete. Písal vlastenecké básne pre mládež. Po zániku Rakúsko-Uhorska a po vzniku Československej republiky sa I. Kizak stal ústrednou postavou národného hnutia na Prešovsku. Z jeho iniciatívy bol založený „Ruský klub" a „Ruský národný dom" (tamtiež str. 274).

Bolo ešte veľa takých, ktorí v krutých dobách svojou literárnou tvorbou a národným upovedomením budili k činnosti za oslobodenie svojich spoluobčanov.

LITERATÚRA:

[1]) E. Nedzeľský: *Očerk karpatorusskoj literatury, Užhorod, 1932*

[2]) *Žurnál* „Karpaty", *Užhorod, 1885, č. 14*

L. Fedor, duchovný

Vianoce a okolo nich

Iba čaro štedrého večera zastaví predvianočný zhon a naše každodenné starosti. Do našich sŕdc i príbytkov sa pomaly vkráda sviatočná nálada a pokoj. S nedočkavosťou, ale predsa trpezlivo čakáme na chvíľu, kedy si celá rodina zasadne k bohatému štedrovečernému stolu. Žiaria vianočné stromčeky, radujú sa naše srdcia a na tvári máme úsmevy. Cítiť, že sa začali sviatky pokoja a mieru.

Túto sviatočnú náladu ešte viac spríjemňujú i mnohé krásne obyčaje, ktoré sa až dodnes zachovali medzi naším ľudom, na našich dedinách. Hlas polnočného zvona privoláva ľudí do chrámu a znie akosi nezvyčajne. Ako by aj nie, veď oznamuje ľuďom nesmierne veľkú udalosť a radosť, ktorá nastala pre ľudstvo príchodom Spasiteľa. „S nami Boh, razumite jazyci i pokarjajtesja, jako s nami Boh". Azda nič lepšie nevystihne túto radosť, ako uvedený verš z veľkého povečeria. Predpovede prorokov sa splnili. Syn Boží prišiel na svet, aby zdvihol človeka, ktorý padol do hriechu, daroval mu pokoj, útechu, pomoc, istotu a ukázal mu cestu k večnému životu. Chrám a celá dedina sa ozýva spevom krásnych kolied. Z domu do domu chodia muži i mládenci, aby tradičným zvykom s koledou navštívili každého, aby zvestovali veľkú radosť z narodenia Spasiteľovho i tým, ktorí pre chorobu či starobu nemohli navštíviť chrám Boží.

Čarovné sú to sviatky. Ľudia sú akísi milší, šťastlivejší, jeden na druhého láskavejší. Škoda, že len na pár dní. Nemalo by tak byť celý rok?

Nedá mi, aby som nespomenul, že sú prípady, keď i cez sviatky pokoja medzi veriacimi rôznych vierovyznaní tento pokoj nebadať. Sú dediny i mestá, kde žijú vedľa seba pravoslávni, rím. katolíci, evanjelici, kalvíni a iní, a predsa žijú ako jedna rodina, ako sa na kresťanov patrí. Vari nie sme všetci dietkami jedného Otca nebeského? Alebo či nie všetci vyznávame toho istého Christa ako Syna Božieho a nášho Vykupiteľa? – Áno. I Evanjelium, podľa ktorého máme žiť, je tiež len jedno. A predsa nie všetci to chápu. Uvediem príklad, príklad celkom čerstvý.

Dedina ako každá. Na prvý pohľad i tu vládne vianočná nálada, ale badať, že zvony na miestnom chráme akosi viackrát zvolávajú veriacich do chrámu. Áno, žijú tu ľudia kedysi spoločného vierovyznania. Dnes dvoch. To by však nebolo nič zvláštneho, veď sme hovorili i o viacerých vierovyznaniach. Vari to, že užívajú jeden chrám a majú i svojich kňazov je nezvyčajné? Veď ani toto už nie je medzi kresťanmi novinkou. Čo teda? To najhlavnejšie –

ich vzájomné vzťahy. To, čo, žiaľbohu, tiež medzi kresťanmi nie je novinkou.

Je prvý deň sviatkov — Roždestvo. Po bohoslužbách sa začína tradičná koleda. Koledníci rozdelení na dve skupiny sa po čase stretávajú uprostred dediny. Muži (medzi nimi sú i bratia, príbuzní), si podávajú ruky, vinšujú si vzájomne veselé sviatky, zažartujú. Túto dobrú náladu zrazu, ani výstrel z dela, preruší hlas vodcu druhej skupiny: „Poďme! Nemáme sa čo s nimi rozprávať!" — Muži sa pomaly rozchádzajú. Sem tam počuť, ako si niektorí čosi zahundrú pod nosom, zabúdajúc na to, čo si pred chvíľou vinšovali... A vodca kráča hrdo vpredu, aby i v ďalšom dome oznámil „radosť a pokoj".

Možno povedať, že takéto, i horšie prípady sa dejú často. Prečo teda o tom písať? Vari len preto, že sa tento odohral cez Vianoce? I preto, lebo sa to prieči Christovej náuke. Vynára sa otázka, skadiaľ takýto stav je? Ako urovnať vzťahy medzi spomínanými cirkvami?

Iba ťažko dokážem pochopiť, že v dobe, keď každý má dostatok telesných i duševných potrieb, množí sa medzi nami hriech. Kam to spejeme? Uvedomujeme si svoje počínanie? Nie je príčinou daného stavu nedostatočne pochopená podstata náboženstva a ľudská pýcha?

Mnohí sa ohradzujú a vidia príčinu svárov v tom, že Cirkev bola rozdelená, a preto treba chápať i ľudí horlivých za túto jednotu. Mutím podotknúť, že Christos, ako dobrý Pastier a jediná Hlava svojej Cirkvi, ktorý riadi Cirkev a v nej prebýva „po vsja dni do skončanija vikov", určite vie, kedy ako zjednotí všetkých Jeho vyznávačov, aby v skutočnosti „jedno boli", tak ako „On i Otec sú jedno". I my sa máme o túto jednotu pričiniť, ale najprv musíme poznať podstatu a poslanie Cirkvi a naučiť sa žiť podľa Evanjelia.

Uvedomme si teda, že Cirkev nie je organizácia svetská a že jej poslaním nie je iba získať vyšší počet veriacich. Poslaním duchovných ktoréhokoľvek vyznania bude pretvárať podobné zmýšľanie veriacich i zmýšľanie vlastné. Presvedčiť veriacich treba o tom, že ich povinnosťou, vyplývajúcou z členstva v Cirkvi, nie je len krst (ako prostriedok očistenia, znovuzrodenia a nadobudnutia práva členstva), prijímanie iných sviatostí, návšteva bohoslužieb atď., ale začatie nového života práve krstom, a to podľa slov Christových. A to bez ohľadu na vierovyznanie, lebo len takto môžeme pôsobiť na svet, dokázať, že sme solou zeme a svetlom sveta. Iba takto dokážeme, že sme hodní niesť sväté a vznešené meno kresťan. V opačnom prípade ho iba špiníme.

Preto nech nebude naším prvoradým cieľom zjednotenie kresťanov, ale naopak, započatie nového života podľa vzoru prvých kresťanov, lebo skutočnosť dokazuje, že i pod zjednotením sa mnohí protivia duchu Evanjelia (návrat odpadlíkov atď.). Vari ešte i teraz môže niekto veriť, že sama viera ho spasí? Že zatvoriť chrám pred svojím blížnym je skutkom kresťanským? Alebo nenávisť a osočovanie že má niečo spoločného s kresťanstvom?

Na prahu nového roku dajme sľub Pánu Bohu, že v prvom rade vynaložíme všetko naše úsilie pre uvedenie Evanjelia do nášho každodenného života. Vyznávajme každý podľa svojho ale sa naučme jeden druhého milovať. Či nepočujeme slova Pána, ktorý nás takto prosí: „Moje prikázanie je, aby ste sa navzájom milovali, ako som vás ja miloval!... Ak robíte, čo vám prikazujem, ste moji priatelia!... Toto vám zvlášť prikazujem, aby ste sa navzájom milovali!" (Ján 15, 12—17).

Daj, ó, milostivý Spasiteľu, aby nielen cez Vianoce, ale cez celý budúci rok panovalo naplnenie týchto Tvojich slov!

Zo života pravoslávnych cirkví v zahraničí

● Cirkev alexandrijská. *Jej patriarchát sa vzťahuje na celú Afriku. Okrem sídelnej eparchie má cirkev ešte 12 biskupstiev a troch biskupov-vikárov. O prijatie na novozaložený bohoslovecký seminár požiadalo 180 uchádzačov. Záujem o pravoslávie je veľký u domorodcov východnej Afriky, kde je dnes približne 200 000 príslušníkov. Časopis Pantenos je za to, aby sa budúceho všepravoslávneho snemu a jeho prípravy zúčastnili nielen špecialisti, ale i veriaci.*

● Ruská cirkev. *Pečorskému monastieru boli vrátené predmety, ktoré boli odcudzené počas vojny okupačnou armádou. Stalo sa tak pri oslave 500. výročia trvania monastiera. — V Miláne bola z darov veriacich vybudovaná ruská kaplnka. Vysvätil ju londýnsky metropolita Antonij.*

● Srbská cirkev *vybudovala za posledných päť rokov 52 chrámov a modlitební. — Bolo zriadené biskupstvo v Austrálii a na Novom Zélande. Za biskupa bol ustanovený doterajší rektor teologického seminára na ostrove Krka, Nikola Mrdja. Bude vyvinuté úsilie, aby cirkvi bol vrátený inventár, odcudzený v Chorvátsku ustašovcami počas poslednej vojny.*

● Rumunská cirkev. *V základoch starokresťanskej baziliky zo IV. stor. v Nikuliči pri dunajskej delte bol objavený sarkofág so štyrmi mučeníkmi (Zotikos, Attalos, Kamasis a Philoppos). Upozorňujeme na názov obce Nikuličel, ktoré je príbuzné s našimi Mikulčicami. — Zomreli dvaja profesori teológie Liviu Stan a T. Popescu. — Bolo spomenuté 25. výročie patriarchátu Justiniánovho. Na dvoch akadémiách, Bukudešť a Sibiu, študuje 1200 poslucháčov, v siedmich seminároch je 1950 študentov. V Rumunsku študuje 17 zahraničných študentov a v cudzine 23 Rumunov.*

● Bulharská cirkev. *Patriarcha Maxim navštívil patriarcháty v Carihrade, Moskve a Rumunsku a anglikánsku cirkev v Londýne.*

● Grécka cirkev. *Boli zavedené večerné bohovedné kurzy pre zamestnaných záujemcov od 18 do 40 rokov. Študuje na nich 250 osôb, ktoré sa po absolvovaní môžu stať duchovnými.*

● Americká cirkev. *Bol založený bohoslovecký seminár na Aljaške, ktorý nesie meno sv. Germana. Je určený pre farnosti, ktoré používajú cirkevnú slovančinu pri bohoslužbách. Na školu sa zapísalo 27 poslucháčov. Americká pravoslávna cirkev má 86 farností a je pätnástou autokefálnou cirkvou, vedenou metropolitom Irinejom v New Yorku.*

● Sinajská cirkev *požiadala o finančnú pomoc kresťanské cirkvi. Okupačné vojská obsadili jej nemovitosti na Sinaji, z ktorých výťažku podporovala chudobné cirkevné obce a beduínov.*

VĎAKA DARCOM NA NAŠU CIRKEVNÚ TLAČ!
TENTORAZ DAROVALI:

Fr. Malý s manželkou Natáliou, akad. maliar z Karlových Varov venoval 50.— Kčs, Michal Olah z Nižného Žipova, okr. Trebišov 50.—, Ján Kuňák zo Švermova 50.—, a Pravoslávny farský úrad Kojšov Kčs 100.—.

Pán Boh zaplať. Mená ďalších darcov uverejníme v budúcom čísle našich časopisov.

Zo života Pravoslávnej bohosloveckej fakulty

● *Vedenie našej fakulty zaslalo na adresu vydavateľského odboru moskovskej patriarchie pozdravný list* pri príležitosti 30. výročia vydania prvého čísla časopisu „Žurnal moskovskoj patriarchii". *V liste sa zdôrazňuje významná úloha uvedeného časopisu na poli teologickom a v oblasti ekumenicko-mierovej.*

● *Pri príležitosti* 60. narodenín Jeho Blaženstva Doroteja, metropolitu pražského a celého Československa, konal sa v predvečer týchto narodenín aktív učiteľského kolektívu a poslucháčov PBF. *Na aktíve Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, prehovoril o činnosti vzácneho jubilanta na prešovskej katedre i o jeho práci, ktorú vykonáva pre našu cirkev ako jej metropolita. V deň narodenín Jeho Blaženstva, 20. októbra t. r., odslúžil sv. liturgiu dekan fakulty prof. dr. o. Andrej Mihaľov, ktorý na záver prehovoril o zásluhách Jeho Blaženstva pre blaho našej cirkvi a pre spásu zverenej mu duchovnej pastvy. Zo sŕdc mladého duchovenského dorastu radostne a zbožne zaznelo potom mnoholitstvije.*

● Dňa 7. novembra 1973 pri príležitosti otvorenia Mesiaca československo-sovietskeho priateľstva sa poslucháči našej fakulty zúčastnili spolu s profesorským zborom kladenia vencov pri pamätníku padlých hrdinov sovietskej armády. *Dňa 8. novembra t. r.* bola na fakulte usporiadaná slávnosť pri príležitosti 56. výročia VOSR a otvorenia Mesiaca československo-sovietskeho priateľstva. *Hlavným rečníkom bol dekan fakulty, ktorý je predsedom MO ZČSSP pri PBF. Slávnosť bola spestrená bohatým kultúrnym programom bohoslovcov pod vedením lektora d. o. prot. A. Podhajeckého. Večer toho istého dňa profesori a poslucháči PBF navštívili premiéru v Ukrajinskom národnom divadle, ktorú divadlo uviedlo na počesť 56. výročia VOSR.*

Treba spomenúť, že MO ZČSSP pri PBF je Okresným výborom ZČSSP v Prešove hodnotená ako jedna z najaktívnejších na prešovských školách, stredných i vysokých. Je často dávaná za vzor.

Zo života prešovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby

● **Lukov:** V nedeľu dňa 14. októbra 1973 **pravoslávni veriaci v Lukove oslavovali svoj chrámový sviatok, Pokrov Presvätej Bohorodičky.** Zavítal k nim Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský. Po privítaní kurátormi, deťmi a správcom miestnej farnosti d. o. P. Pidaničom **Preosvietený vladyka Nikolaj odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu.** Spoluslúžil d. o. prot. Roman Ferenc, správca farnosti Prešov, d. o. M. Kopčík, účtovník ER, d. o. V. Šuliman z Petrovej a d. o. I. Novák zo Sloviniek. **Slávnostnú kázeň na tému sviatku predniesol d. o. M. Kopčík.** Počas sv. liturgie **povýšil Preosvietený vladyka d. o. P. Pidaniča na protojereja.** Na konci bohoslužieb prehovoril Preosvietený vladyka k prítomným veriacim o Pokrovu Matky Božej a udelil im svoje arcipastierske požehnanie.

● **Ladomírov,** okr. Humenné: **Preosvietený vladyka Nikolaj v sprievode d. o. prot. P. Spišáka, riaditeľa ER, dňa 21. X. 1973 navštívil farnosť Ladomírov, kde vykonal posvätenie chrámu Božieho po oprave a odslúžil archijerejskú sv. liturgiu a prehovoril o láske a obetavosti voči cirkvi.** Spoluslúžili duchovní z okolia a d. o. arcidekan prot. J. Hreha zo Stakčína.

● **Svidník:** Pravoslávna farnosť a **pravoslávni veriaci vo Svidníku prežívali duchovnú slávnosť v nedeľu 28. X. t. r. Navštívil ich Preosvietený vladyka Nikolaj sprevádzaný d. o. prot. P. Spišákom, d. o. prot. dr. A. Mihaľovom, dekanom PBF, a d. o. prot. D. Schudichom, tit. gen. vikárom.** Po srdečnom uvítaní kurátormi, deťmi a otcom predstaveným chrámu prot. I. Liptákom **Preosvietený vladyka odslúžil archijerejskú sv. liturgiu, počas ktorej vyznamenal d. o. I. Liptáka právom nosenia zlatého kríža s ozdobami.** Toto vyznamenanie dostal otec I. Lipták **pri príležitosti 20. výročia svojho kňazského svätenia a 20. výročia svojho ustanovenia na farnosť Svidník.** Preosvietený vladyka Nikolaj pri tejto príležitosti jubilantovi zablahoželal, taktiež so slovom blahoželania **vystúpil dekan PBF d. o. prot. dr. A. Mihaľov a d. o. prot. D. Schudich, ktorý pred 20. rokmi otca Ivana priviedol na svidnícku farnosť.** Na oslavách sa taktiež zúčastnil okr. arcidekan d. o. prot. M. Kernaševič. **Hlavnú kázeň o živote sv. Paraskevy predniesol d. o. D. Schudich.** Po slávnostnom mnoholitstviji našim najvyšším cirkevným predstaviteľom a otcovi Ivanovi udelil Preosvietený vladyka prítomným svoje archijerejské požehnanie.

● **Prešov:** V nedeľu dňa 21. X. 1973 d. o. prot. Roman Ferenc, správca farnosti Prešov, **po sv. liturgii odslúžil slávnostný moleben za zdravie Jeho Blaženstva Doroteja, metropolitu pražského a celého Československa, ktorý deň predtým sa dožil svojich šesťdesiatin.** D. o. prot. Roman Ferenc prehovoril k veriacim o živote Jeho Blaženstva a prosil Pána, aby mu daroval ešte veľa zdravia a síl v jeho zodpovednej práci. Po molebene prítomní veriaci zaspievali mohutné a radostné **„Mnohaja lita".**

Správca prešovskej farnosti **zaslal Jeho Blaženstvu pozdravný list v mene kurátorského zboru, veriacich i v mene svojom.**

Zo života michalovskej eparchie

Tradičné odpustové bohoslužby na počesť sviatku Pokrovu Presvätej Bohorodičky:

● Cejkov, okr. Trebišov: *V nedeľu dňa 7. októbra 1973 pri príležitosti sviatku Pokrovu Presv. Bohorodičky sa zhromaždili bohabojní pravoslávni veriaci* k spoločným modlitbám v lesnej kaplnke, aby sa tu pred ikonou Matky Božej spoločne pomodlili. *Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil správca miestnej farnosti* d. o. Peter Semanco, *ktorý tiež predniesol príležitostnú kázeň na tému sviatku.*

● Šamudovce, *okr. Michalovce: V nedeľu 14. X. t. r. pravoslávni veriaci tejto farnosti* oslavovali dve významné, radostné udalosti svojho náboženského života, a to tradičné odpustové bohoslužby a 15-ročné jubileum kňazského svätenia správcu miestnej farnosti d. o. Jána Holoniča. *Na prosbu pravoslávnych veriacich zo Samudoviec* na spomenuté oslavy pricestoval Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, v sprievode d. o. mitr. prot. M. Ščerbeja, riaditeľa ER Michalovce, a bohoslovcov br. Jozefa Fejsáka a br. Imricha Belejkaniča. *Predseda kurátorského zboru br. Michal Štofa srdečne privítal Preosvieteného vladyku chlebom a soľou. Dievčatká Soňa Holoničová a Antónia Andrejková predniesli básničky na privítanie a podali vzácnym hosťom krásne kytice kvetov. Pri chrámových dverách privítal Preosvieteného vladyku správca miestnej farnosti d. o. Ján Holonič.* V preplnenom chráme slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu odslúžil Preosvietený vladyka za asistencie duchovenstva a bohoslovcov. Ľudový spev viedol brat kantor Juraj Fedor zo Šamudoviec a brat Ján Fedorišin, kantor z Rakovca nad Ondavou. *Príležitostnú kázeň na tému sviatku predniesol d. o. Juraj Cap. Na záver Preosvietený vladyka Cyril* pri príležitosti kňazského jubilea d. o. Holoniča zhodnotil jeho činnosť, vykonanú v prospech sv. pravoslávia a udelil mu cirkevné vyznamenanie — právo nosiť zlatý kríž. *D. o. Holonič sa srdečne poďakoval Preosvietenému vladykovi za udelenie vysokého vyznamenania.*

● Beňatina, *okr. Michalovce: V nedeľu dňa 14. X. t. r. v pravosl. chráme* v Beňatine sa tiež konal odpust za účasti miestnych pravoslávnych veriacich i veriacich z okolia. Tradičné odpustové bohoslužby vykonal d. o. Ján Mantič za spoluslúženia správcu miestnej farnosti d. o. Ladislava Fedora. *Príležitostnú kázeň predniesol d. o. Mantič a záverom prehovoril d. o. L. Fedor, ktorý srdečne poďakoval všetkým za účasť a za spoločné modlitby.*

(M. Š.)

Všetkým našim váženým čitateľom i dopisovateľom, priaznivcom a darcom dovoľujeme si zaželať pri príležitosti slávnych sviatkov Christovho narodenia a Nového roku 1974 veľa spokojnosti, zdravia, úspechov v práci, radosti zo života. Betlehemské Dieťa nech žehná našu zem svojím pokojom i v budúcom roku 1974. Redakcia.

Posmrtné spomienky

V Trebišove dňa 20. X. 1973 **zosnula v Pánu dobrá a verná pravoslávna veriaca, sestra ANNA BUČKOVÁ, rod. Ruščaková vo veku 79 rokov.** Nebohá pochádzala z Trhovíšť. Zostali na ňu len tie najlepšie spomienky. Vychovala statných synov, milovala verne všetko, čo bolo pravoslávne, často sa zúčastňovala na odpustoch. Jej telesné pozostatky boli uložené v Bánovciach nad Ondavou do rodinnej hrobky. **Smútočné obrady podľa jej posledného želania odslúžil d. o. Semanco a d. o. Š. Horkaj** za účasti mnohých občanov, príbuzných a známych. **Večnaja pamjať!** Š. Byštanský

Dňa 1. novembra 1973 celé mestečko Medzilaborce bolestne vzrušila správa, **že vyhasol mladý život študenta IVKA SALAKA** z Medzilaobriec v mladom veku 17 rokov. Ivko zomrel v košickej nemocnici po popáleninách. Bol to veľmi milý, usilovný a bohabojný chlapec, pýcha a pomoc rodičov, do ktorého vkladali veľké nádeje. Žiaľ, odišiel. — **Na poslednej rozlúčke v tú prekrásnu, slnečnú nedeľu 4. XI. 1973 sa zúčastnilo veľa ľudí. Nech Hospodin prijme mladého Ivka do svojho kráľovstva**

a nech zotrie z tvárí jeho rodičov slzy. Večnaja jemu pamjať! **M. B.**

Vážení čitatelia! S Božou pomocou sme sa pomaly dočkali konca roku 1973. Dovoľujeme si Vám pripomenúť, že Odkaz i Zapovit si treba na rok 1974 načas predplatiť u Vášho poštového doručovateľa, alebo priamo na Vašej pošte, tak, ako v minulom roku. Veríme, že rodina našich predplatiteľov sa bude v budúcnosti rozširovať, že naša tlač si nájde cestu k srdciam tých, ktorí ju doteraz nesledovali. Naše časopisy Odkaz sv. Cyrila a Metoda (slovenský) a Zapovit sv. Kirila a Mefodija (ukrajinsko-ruský) — to je hlas našej cirkvi, hlas nášho cyrilometodejského dedičstva. Preto patrí do každej pravoslávnej rodiny. *Redakcia*